

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:
IX., Ferencz-körut
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:
VIII., József-körut 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körömdi Athletikai Club,
Kunsmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaihelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet.,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézeiteinek.

A játék-délutánokról.

Minden ujításnak, — legyen az bár oly üd-
vös, mint a miniszterünk által elrendelt kötelező
játék, — születnek ellenzői. A játék-délutánok
ellenesei, úgy gondolom, egyrészt a régi német
tornarendszer megcsontosodott hiveiből, másrészt
a testgyakorlatoknak különben sem nagy bará-
taiból, az „eltornászosodás“-tól félő elméleti
tárgyak tanáraiból telnek ki.

Az új testi nevelési rendszer ez ellenesei
főleg azt hangoztatják, hogy a mi éghajlatunk
és tanítási időnk mellett a tanulók kevés délu-
tánt tölthetnek a játéktéren, mert igazán csak
juniusban lehetne játszani, ekkor meg a vizs-
gára való készüléskben gátoljuk a tanulókat, s
nagyon sok bukás lesz a játék vége.

Az első ellenvetéssel ohajtanék a T. Szer-
kesztőség engedelmével foglalkozni, tudván, hogy
e téren véleményeink nem lehetnek eltérők.*)

Ugy gondolom, hogy játék-órák rendszere
sitésével miniszterünknek nemcsak az volt a
szándéka, hogy pár napos délutánt a fiuk éven-
ként a játéktéren töltsenek, hanem hogy általá-
ban a játékokat mindenkor kedveltessük meg
az ifjúsággal, hogy pár év múlva a kötelezés
nélkül is mindenki tudjon és szeressen ját-
szani. — Most erre nézve nem tehetett mást

a miniszter, hogy úgy a tanulóra, mint a tanárra
nézve kötelezővé tette a játéktéren való megje-
lenést — Ha miniszterünk azt tapasztalta volna,
hogy a tanulók ugyis eleget játszanak, vagy
hogy a tanárok ugyis eleget viszik a tanulókat
a szabadba, akkor bizonyosan nem teszi a játé-
kot kötelezővé.

De csakis elméletben, vagy rossz gyakor-
latban van ennek a kötelező-játéknak olyan
ellenmondásos jelentősége! — Mert így akkor
a tanulóknak képtárlatba, színházba, felolvasásra,
iskolai ünnepélyekre való kötelező járása is ked-
vetlenséget szülne, pedig csak akkor lesz e he-
lyeken is kedvetlen, ha nem szórakozik, ha
lelke nem üdül. — A játéktérre igenis kedvvel
járnak a fiuk, ha ott játszanak, játszhatnak. —
Ne legyen tehát kezdetben a játék tanítása tul-
ságosan rendszeres, a szigorú tanítást észre se
vegyék a tanulók. Persze, ha a játékot gyere-
keknek a tanár elmagyarázza, aztán alapos lassu-
sággal, szép csendben játszattja, — bizony elmegy
a kedvük a tanítás alatt a játéktól. — Én azt
tartom, hogy a játékot játszva legjobban a ta-
nulók egymástól tanulják el. — A tanár tanít-
hat, sőt tanítson be új játékokat, és oktassa a
mitsem tudókat, de általában inkább semmit se
tegyen, mint a tanulók szabad kedvét szigorral
korlátozza.

Még azt se bánom, ha eleinte pár félén-
kebb fiu hátrahúzódik, mert ebből is jó játékos
lehet, de ha kedvetlenül játékra erőltetem, vagy

*) Minden tekintetben helyesnek tartjuk jeles tornatanárunk-
nak itt kifejtett nézetét, sőt azt hisszük, nagyon kevesen lehet-
nek ellenkező véleményen.

megszégyenitem, úgy igazán érzi a kötelezőség baját és soha sem fog kedvvel játszani.

Persze a legtöbbet akkor érzük el, ha a tanulókkal együtt játszunk. De ki bírja azt el, ha még oly fiatal és erős is. — A tanár játéka azonban ne arra szoritkozzék, hogy fölényét, ügyességét a fiuk felett bizonyítsa, hanem, hogy tanítson és a játékba lelket öntsön.

Még csak azt akarom megjegyezni, hogy a szép tavaszi napok délutánja a legkedvezőbb játékidő, csak a meghűléstől óvjuk a fiukat. — Sok délután bizony nem igen jut még az őszi évaddal sem a játékra, azért lehetőleg sok tanulót vigyünk magunkkal. — A játékcsapatokat korán kell szervezni és jó játékvezetőket kell élükre állítani. — A csapatok fegyelmét a tanulók által legjobban fenntarthatjuk.

Szólnom kellene még a játékterekről, de erről már elég szó esett eredmény nélkül. Én sokszor a szántóföldekre járok labdázni a fiukkal, mert a játéktér majd egy mértföldre esik iskolánktól. Ez a mi legnagyobb bajunk, mert a czélszerű játéktér megvalósítása pénzbe kerülne, ez pedig legnehezebben kerül az iskolai czélokra.

Spectator.

Az iskolai kirándulásokról.*)

Irta: Barabás Endre.

Daczára ezeréves multunknak, még ma is fiatal nemzet vagyunk. Aligha van még nemzet, mely az idegen befolyásnak oly készséggel vetné magát alá, mint a magyar. A magyar géniusz tétlenségre van kárhóztatva még nálunk s ha valamelyes alkotását megismerjük, az is csak a külföld útján történhetik meg. Közel-eső példát hozok fel. A székely nép törzséből hajtott ki Körösi Csoma Sándor és Bólyai Farkas és János, de a nemzet büszkeségévé csak akkor váltak, midőn az angol nemzet felfedezte, dicsőítette őket. Körösi Csoma Sándor sirja Elő-India Dardzsiling nevű falu kis temetőjében, a Himalája oldalán, az angol nemzet jóvoltából van megjelölve; Bólyai Tentamenje csak akkor vonulhatott be a Magyar Tudományos Akadémiába, midőn annak páratlan tudományosságát szintén az angol nemzet világgá bocsátotta.

Tudományunk, oktatásügyünk magán hordja a német bélyeget s ezt az utóbbi időben koronként meginduló nemzeti fellobbanás sem tudja eltörölni. Nézzük csak a mi polgári iskolánk vajadását, mit látunk? Minden tényező elismeri, mert a tapasztalat is kézzelfoghatólag igazolta az elmúlt három évtized alatt, hogy ezen intézmény nemzeti közszükséget pótol, valóban *magyar nemzeti iskola*, — és még sem tud fejlődni. Mi lehet

*) A »Marosmenti Polgári Iskolai Kör«-ben tartott felolvasás, melyet a Polg. Isk. K.-ből veszünk át

S z e r k.

az oka ennek? Az, mert ezen iskolára egy külföldi iskolafaj ruháját sem lehet ráruházni, mivel ezen iskolafaj a magyar nemzet testéből nőtt ki s annak emlőin fejlődött idáig. A polgári iskola egészséges magyar törzse egy sereg új életképes hajtást fejlesztett, de ezeket a hajtásokat a gondos (?) kezek időközben lenyesegették, virágházakban nevelgették s végül ráadták ezekre a német mintát, hogy szolgálják a magyar géniust. Az erős magyar törzs folyton gyöngített, már-már a lélekharangot is meghúzták felette, mivel azt hitték, hogy ez itt sem élhet meg, ha hasonló faj külföldön nem található. Nem a gondos (?) kertészekon mult ki nem pusztulása, hanem megtartotta őt a magyar földből felvett szívóssága. A külföldi minták dédelgetésében a — magyar nemzeti iskola, a polgári iskola rovására, — annyira mentünk már, hogy a mikor nincs kereskedelmünk, több felső kereskedelmi iskolánk van, mint a nagy német birodalomnak.

Van-e Európának még egy országa, mely annyi természeti kincsekkel volna megáldva, mint hazánk? És van-e még egy oly állam, mely annyira ismeretlen volna úgy a magyar nemzet előtt, mint a külföld előtt, mint a mi hazánk?

Nézzük meg fürdőinket s a külföldieket. A mi ritka gyógyhatású és természeti szépségekben felülmúlhatlan fürdőink ismeretlenségben tengődnek, de a hiresebb külföldi fürdőhelyeken hemzsegnék a magyarok. Kérdezzük meg orvosainkat a fürdőkre vonatkozólag, alig lesz egy pár közöttük, a ki legalább névleg ismerne annyi magyar fürdőt, mint a mennyi külföldre küld magyar beteget. Hogy mit tehet a nemzeti lelkesedés, ismét egy közeli példát hozok fel. Egy évtizeddel ezelőtt a virágzó székely-földi fürdők vendégeit csaknem kizárólag Románia szolgáltatta; s ha az utóbbi években valaki ellátogatott a fürdőkre, megdöbbenve tapasztalhatta, hogy a korábbi jólét jeleit magukon viselő fürdők partoláshiány miatt visszafelé fejlődnek. Oka e visszaesésnek az, hogy Romániában egy pár új fürdő-telepet létesítettek pár év előtt, melyek oly fényvel és kényelemmel látattak el, melyhez foghatót leghiresebb tátrai vagy balatoni fürdőinken sem tapasztalhatunk. A román orvosok megtagadták inkább az igazságot is, de betegeknek kötelességüké tették a román fürdők látogatását. Ott egy fél évtized alatt többet értek el erős nemzeti akarattal, mint mi egy félszázad alatt.

Még sok esetben ki tudnám mutatni a magyarfaj természetében rejlő, idegeneket utánózni vágyó törekvését — minden áron, — még saját nemzeti géniuszának botor feláldozásával is; de elhagyom, hisz az elmondottak is elégségesek a gondolkozó hazafiak elszomorítására.

A kirándulások kérdésére áttérve, itt is szomorú tényekkel találkozunk. Ha a magyar iskolai kirándulásokat tekintem, ezeken is kidomborodik, hogy mennyire igyekszünk e téren is kozmopoliták lenni. E te kintetben engedjék meg nekem, hogy őszintén ki-

mondhassam véleményemet: a felelősség, a mulasztás a magyar tanügy munkásait is terheli. Egész oktatás-ügyünk, nevelési, tanítási módszerünk máskülönben épen annyira nem magyar, mint akár a francia. Meglátszik ezen is a német hatás annyiban, a mennyiben egy flegmatikus vérmérsékletű nép kulturája meglátszhatik egy sangvinikus népen. Mert a legfőbb cél: a nemzeti öntudat felébresztése, — ott a mely eszközökkel elérhető, nálunk azokkal ezen cél elérése nem lehet; pedig mi azokkal akarjuk. Nálunk a tanult elem már-már alig lelkesedik dicső multunk néhány eseményén, hanem annál inkább tudja méltányolni valamelyik külföldi multját és jelenét.

A magyar ifjuság úgy nevelődik föl nagy részben, hogy saját városát, faluját sem ismeri; nem ismeri annak multját, fontosságát, nevezetességeit, de vágya legelőször, hogy a hazafiságnak is eleget tegyen, Budapestet látni, ezt is csak látni, de nem megismerni; hazánk más városai ekkor már oly jelentéktelenek, hogy szinte kár a fáradtság érettök, megismerni azokat, szemei előtt már Bécs, München, Páris, Berlin stb. lebeg. Nem mondom, hogy ez tisztán az iskola hatása, de ez is segítségére siet a kozmopolita társadalomnak, hogy a magyar ifju lelkéből kihaljjon a hazai rög szeretete, tisztelete. Mi mást bizonyít iskoláink felszerelése. Ezekben magyar gyermekeink lépten-nyomon a német kultúrába ütköznek, látják, megszokják, hogy csak az művészies, a mi legalább is német, de a magyar templomokban alig egy-két szegényes kép hirdeti a sok száz között, hogy magyar föld is van a világon. Már általános felfogás, sőt magyar iskolákban is hirdetik, hogy csak az lehet művelt ember, ki németül beszél és a német művészetért tud lelkesedni. Az ilyen lehet művelt ember, de nem magyar, bár annak szerette volna nevelni magyar édesapja és anyja. Sokszor megtörtént velem is, midőn kis hazánk egyes szépségeiről folyt a szóbeszéd, alig volt eset, hogy ne akadt volna vagy egy világlátott, vagy egy világlátni óhajtó magyar, ki kicsinylőleg ne beszélt volna mindenről, a mi magyar — a külföldivel szemben. Sokszor rájöttem, hogy az ilyenek, kik annyira imádják a külföldet, a hazából csak Budapestet látták. Ily beszédeknek az ifjak is gyakran tanui s ilyenkor szívják magukba az idegenimádást és felnőve, ugyanazt gyakorolják — mert ez az előkelő modor.

Nem mondom, hogy ismerem hazám minden zegzugát, bár vágyaimnak netovábbja mindig az volt, hogy minél többet ismerjek meg belőle. Sokat láttam e haza területén, mi a magyar szívet-lelket lebilincseli, de a midőn két év előtt egyik iskolai kirándulásunk alkalmával Vajda-Hunyadon voltam s megpillantottam a Hunyadi-várat, ellenálhatlan erővel törtek ki szemeimből a könnyek és csókoltam meg a megszentelt földet, hogy a régi magyar dicsőség ezen emlékét oly méltó módon helyreállítva, szemet, lelket gyönyörködtető művészi külsőben pillanthattam meg. E szentelt helyre, hol a dicső

magyar mult, a művészet segítségével kitörülhetetlen nyomokat hagy a magyar lélekben, szeretném elvezetni hazám minden tanítóját s lelkükre kötni, hogy midőn későbbi korban a hazafiui bánat is erőt vesz lelkükön, mint a buzgó muzulmán Mekkába, vagy az ájtatos keresztény valamely bucsujáró helyre, zárandokoljanak el e helyre imádkozni a magyarok istenéhez s merítsenek erőt a további magyar munkához. Bizony ráférne minden magyar emberre, hogy koronként szükségét érezze annak, hogy ilyen, az ősök szelleme által benépesített magyar nemzeti kegyhelyekre zárandokoljon el, hol a nemzet koszorus apostolai ajkáról hallgatná pl. Mátyás király lovagtermében, mit tesz az magyarnak lenni s ezen isteni adománnyal miféle kötelességek járnak.

Midőn a Marosmenti Polgári Iskolai Kör m. évi gyűlésének tárgysorozata felvette az iskolai kirándulások kérdését s ennek előadásával engemet volt szives elnökünk megbizni, ezek az eszmék foglalták le gondolataimat s ezek hatására voltam bátor a megbízatást elfogadni.

Az iskolai kirándulások kérdéseihöz, a polgári iskolák szempontjából körünkből három testület szólott hozzá: a dicsőszentmártoni állami fiu- és leány-, a segesvári állami leány- és a marosvásárhelyi községi polgári fiu-iskolák tanár-testületei. A dolog érdeme lévén a fődolog, egyenként nem ismertetem a beküldött véleményeket, hanem a magam felfogása szerint a rendelkezésemre álló adatok egybevetéséből igyekszem javaslatomat egybeállítani.

Az iskolai kirándulások szükségességét minden tanügyi tényező elismeri. S hogy a polgári iskolák külön iskolai kirándulásairól kell beszélünk, azt iskoláinknak a tanügyi szervezetben elfoglalt különös helyzete eléggé indokolja. Mindkét nembeli iskoláinkból kikerülő ifjuság képezi jó nagy részben a magyar középosztályt, s mivel csak kis százalékra folytatja tovább, a négy osztály elvégzése után, tanulmányait, a többi pedig itt szerzett tudásával valamelyes polgári pályára lép: e körülmény eléggé megszabja különös feladatát is. Mert az iskola, ha el is végzi feladatát az iskola falain belül, de ha elgondoljuk, hogy az osztályok végzése után növendékeit egyenesen átadja az életnek: önkéntelen feltűnik, hogy itt nincs meg az átmenet iskola és élet között, nincs meg a kapcsolat. Azt hiszem nem tévedek, ha azt állítom, ezen átmenet, kapcsolat létesítésére legal- kalmasabbak a gondosan vezetett, tervszerűen előkészített iskolai kirándulások. Ily kirándulásokkal kapcsolatban talán inkább sikerül megtanítani növendékeinket, hogy tudjanak nézni és látni, ne hagyják érintetlenül az őket körülvevő események; érdeklődjenek minden iránt; végül pedig az élet viszontagságai között találjanak megnyugvást a nagy természet szemléletében; a dicső mult emlékei pedig ne engedjék kétségbe esniök a magyar nemzet jövője felett, hanem azok mindenkor hazafiui és honleányi kötelességeikre figyelmeztessék, tettekre serkenessék és: szóval szeressék a természetet és imádják

magyar hazájukat, Itt jelentkezik azután nehéz feladatunkban segítő társul a kirándulás és szolgáltatja az eszközöket, hogy a természetet a természetben szemléltessük; növendékeink már iskolai tanulmányainkkal kapcsolatban előkészítettessenek az életre; a hazafiúi kötelességeket pedig a dicső múlt példáin, lehetőleg egyes nevezetes események történeti helyein, hogy annál inkább bevéssék a növendékeink elméjébe és szívébe.

Ezekből folyólag tehát célja kettős lehet az iskolai kirándulásoknak. A természet és a mindennapi élet szemléltetése, és ennek jól megválasztott segítségével a hazafias érzés felébresztése és folytonos ébrentartása.

A) A természet szemléltetése az ő egyszerű magasztosságában a fiatal, fogékony magyar gyermekek lelkét, szívére — a nagy mindenség végtelen templomában — felemeli Istenhez; őt keresi és helyes uton vezetve, meg is találja az erdők százados fáiban épen úgy, mint az utszéli fűszálban. Itt lehet szemléltetni az emberek kötelességeinek szükségszerűségét is, hisz itt minden teremtménynek felismerhetjük rendeltetését és kötelességét, sőt az itt szemléltethető példákban az ember hazafias kötelességeire is következtethetünk. E célból rendezett iskolai kirándulásainkon a következőkre terjedhetünk ki:

1. Ismerjen meg a tanuló minél több ásványt, növényt és állatot szülőföldjén, mert ezek mindenike boldog ifjúkorára fogják emlékeztetni a későbbi küzdelmes élet közepette is.

2. Ismerjen meg a tanuló szülőföldjéből minél több hegyet, halmot, völgyet és dombot; minél több forrást, csermelyt és folyót, mert ezek emlékét az idegen föld szépségei sem képesek kitorölni emlékezetéből. A gondatlan gyermeki kor élénk megfigyelései, benyomásai el fogják kísérni az egész életen át; és a most megismert, megszeretett gyermeki benyomások oly élénkek maradnak, hogy a későbbi lázas élet futó benyomásai elmosódnak ezek mellett. Kapcsolják ezen emlékek annyira a szülőföldhöz, hogy a világ bármely tájára vetődve, a hazaihoz hasonló természeti szépségek szemléletkor mindenkor a gyermekemlékek közt élő hazaiaknak juttassa a pálmát. Ismeretes az a lélektani szabályból folyó körülmény, hogy a gyermekkorban elhagyott szülőföld kis dombjaival, vizeivel és épületeivel mennyire nő és szépül a távolsággal és idővel, mely elválaszt tőle. Kis falunk dombjai 10—20 évi nem látás után úgy élnek emlékezetünkben, mint óriási hegyláncok (hisz akkor ezek voltak előttünk a legmagasabb emelkedések a világon), a falu kis tornya Eiffel-toronyrá nő, míg a kertünk alatt csörgedező kis patak, mint az akkor általunk ismert legnagyobb víz, legalább is a Marossal vetekedik.

3. Ismerje meg a tanuló saját és körülfekvő községek népeit. Ismerje fel azoknak különös jellegüket, mely kifejezést nyer életmódjukon, gazdálkodási rendszerükön, tisztaság- és rendszeretükön, érintkezési és

takarékossági módjukon. Rá kell vezetni, hogy hasonlítsa össze azokat a magyar fajjal, oly módon, hogy ezen összehasonlítás se bántó, se lealázó ne legyen egyikre sem. Ha azonban valamelyes jó tulajdonságot észleltünk valamelyiknél, mely nekünk nem tulajdonunk még, minden álszemérem nélkül állítsuk oda példányképpül azokat és buzdítsuk lelkesen azok utánzására, hogy a magyar, mint fentartó faj még ez által is tökéletesebb legyen.

B) A jól megválasztott és jól előkészített iskolai kirándulás másik főcélja az legyen, hogy a tanuló a földön, mely a miénk, minden göröngyben legelőször a magyar hazát tanulja megismerni s csak azután tudja az egész föld részének; minden nemes emberi hivatás és kötelesség először ne az egyetemes emberiség, hanem a magyar ember fogalmához legyen kötve. E célú a következő szempontok szerint gondolom elérni.

1. Ismerje meg a tanuló a környörületesség és áldozatkészség valódi fogalmát. Vezessük el azért az ily célú szolgáló intézmények csarnokaiba és ott ismerjük meg vele a célú és eszközöket. Lelkesüljön a nemes emberi cselekedeteken és szíve nemesen, humánusan dobogjon embertársaiért.

2. Ismerje meg a tanuló a munkát és tanulja meg azt becsülni, mint boldogulhatásunk egyetlen eszközét. Vezessük el őt a földmivelő kis tanyájára, az iparos műhelyébe s ott ne csak a kellemes dolgokat lássa, hanem lássa azt is, a mit véres-verejtékes küzdelemnek neveznek a létért. Tanulja megbecsülni a munkát és tisztelni a munkás kezét. Értessük meg vele, hogy az a földműves, az az iparos, valamint a szellemi munka után élő emberek mind ugyanazt a célú szolgálják: munkálni önmagukért, embertársaikért és a nemzetért.

(Vége következik.)

A Magyarországi Torna Egyletek Szövetségének Fűleslabdajáték versenyszabályzata.

A mérkőzésben két csapat egyenként tíz emberrel vesz részt. (Kevesebb emberrel is kiállhat valamely csapat, de nem követelheti, hogy ellenfele is hasonló kevés létszámmal játszó.)

A játéktér hossza 90—120 m., szélessége 40 m.

A játéktér sarkait zászlók jelölik, a határvonalakat a hosszúsági oldalakon 3—3 zászló, lehetőleg mész is jelöli.

A játéktér közepétől mindenik kapu felé 20 méter távolban, a kapuvonallal párhuzamosan megjelölendő az »indulási vonal«.

A kapuk a szélességi oldalak közepén vannak elhelyezve, a kapufélfák 6 m. magas és legalább 6 cm. vastag, egymástól 7 m. távolságra a földre erősített

rudakból állanak, a melyek 5 m. magasságban a kapuk felső részét képező piros szalaggal vannak összekötve.

A labda súlya 2·0 kg, a labdafül hossza 25 cm. A labdakezelés hajtás és dobás útján történik; hajtás az, midőn egy kézzel fülénél fogva továbbítjuk a labdát, dobás az, midőn mindkét kézzel továbbítjuk a labdát.

A hajtásnál, valamint a dobásnál 2–3 ugrás (hajtás közben egy fordulat) meg van engedve. A ki a hajtásnál vagy dobásnál 3-nál többet ugrik, annak hajtása vagy dobása érvénytelen és ugyanarról a helyről, de szökkenés nélkül hajt vagy dob. Ha eme második hajtásnál vagy dobásnál nem tartja be ez utóbbi szabályt, a bírónak jogában áll az illető játékost a játékból a folyó fél idő tartamára kiállítani.

A játék időtartama kétszer 20 percz, közben legalább 5 percz szünet. A játéknál egy versenybíró ítélkezik, segítségére van a vonalbíró és két kapubíró.

Hogy melyik csapat kezdi a játékot, azt a sors-huzás dönti el.

A mely csapat a sorsolásnál nyer, választja a helyet vagy a kezdést, e szerint kapja a másik csapat a kezdést vagy a helyet. A sorsolást közvetlenül a játék megkezdése előtt a versenybíró a mérkőző csapatok kapitányaival együtt ejti meg, azáltal, hogy egy pénzdarabot dob fel: fej vagy irás.

Első félidő után helycsere van; az új játékot mindig a nyertes csapat kezdi.

A játék adott sipjelre akként indul meg, hogy a játékot kezdő csapat valamely tagja a labdát fülénél fogva a saját »indulási vonala« közepétől az ellen kapuja felé hajtja.

Erre a második csapat iparkodik a repülő labdát, mielőtt az a földet érintené a levegőből elfogni, itt két eset áll elő:

1. Ha sikerült a labdát a levegőből elfognia, akkor ezen párt igyekszik magának dobással *előnyt szerezni* és pedig azáltal, hogy az elfogott labdát az illető visszadobja az ellenpártnak, a melyet az elfogni iparkodik, hogy ismét visszadobhassa. Ezen ide-oda dobálás mindaddig tart, míg a labda valamelyik párton a földre esik. Ekkor azon pártból, a mely a kétkezes-dobást (előny-szerzés szempontjából) megkezdte, a legutóbbi dobó a labdát a lefogási helyről az ellen kapuja felé hajtja.

2. Ha azonban a hajtott labdát nem sikerül az ellenpártnak elfogni, minél fogva előny-szerzésre nem jogosult, a labdát az azt először érintő lefogási helyről visszahajtja.

Határvonal I. Ha a labda hajtással a határvonalon kívül repül, akkor az ellenpártnak joga van a határvonal azon pontjáról, a hol a labda átrepült, illetőleg gurult, a labdát az ellen kapuja felé hajtani.

II. Ha a labda *dobással* kerül a határvonalon kívül, akkor két eset áll elő: a) a hajtott labdát kifogó párt dobja ki azt, ez esetben ezzel feladta az előny-szerzést

és a kifogási helyre visszamenve, hajtja az ellen kapuja felé; b) ha pedig a másik párt dobja ki a neki dobott labdát, akkor is a hajtott labda kifogó párt legutóbbi dobója arra a helyre viszi a labdát, a honnan azt az ellenpárt kidobta és onnan hajtja annak kapuja felé.

III. Ha azonban *dobás után gurul* ki a labda a határvonalon, akkor:

a) ha hajtott labdát kifogó párt dobása után gurul ki, ezen párt utolsó dobója a kigurulási helyről hajtja a labdát;

b) ha pedig a másik párt dobása után gurul ki a labda, akkor a hajtott labdát kifogó párt legutóbbi dobója a kigurulási helyről hajt.

Győztes az a csapat, a mely a félidő alatt több kaput csinál.

Kapu.

Játékot nyer a csapat, ha valamelyik tagja a labdát az ellenpárt kapuja fölött áthajtja vagy átdobja.

Ha a kapu alatt vagy a kapu mellett, a kapu vonalon át kerül a labda a játszótér mögé, ez esetben: a) ha a védő pártján van az előny-szerzési jog, akkor a védőpárt azon tagja, a ki legközelebb áll a labdához a kapuvonal azon pontjáról, hol a labda kikerült az ellenpárt kapuja felé hajtja vissza azt, míg: b) ha a támadópárt részén van az előny-szerzési jog, akkor, ezen pártból az, ki a labdát kidobta, a kirepülési ponttól 2–3 ugrással kísérli meg a kapu feletti áthajtást.

A labdát minden esetben *a fej magasságon felül kell dobn*i vagy hajtani. Sem a gyertyadobás, sem a közvetlen maga elé való ledobás nincs megengedve, csupán az ivalakban való dobás. Ha a játékos ezen szabályok ellen vét, első esetben visszaadatik neki a labda, a dobás megújítására, második esetben elvesziti a 2–3 ugrást és helyből kell dobnia, harmadik esetben kiállítható.

A játékban egymást bármilyen módon akadályozni tilos.

A földre esett labdát odább lökni vagy rugni, vagy a levegőben visszaütni tilos. Ha ez előfordul, a labdát arra a helyre kell visszavinni, a hol a földre esett vagy a honnan visszaüttették.

A versenybíró sippal jelzi a játék megkezdését, megszakítását, folytatását s befejezését.

A versenybíró döntése ellen felebbezésnek nincs helye.

A versenyre jelentkezett csapatok sorshuzás útján megállapított sorrendben mérkőznek (mindig kettő) egymással.

A sorsolást még a verseny napját megelőzőleg az erre kiküldött háromtagú bizottság eszközli.

Budapest, 1902. február hó.

A Magyarországi Tornaegyletek Szövetségének szakkbizottsága.

Különfélék.

A Magyarországi Tornaegyletek Szövetségének igazgató bizottsága f. évi február 15-én Berzeviczy Albert ur ő nmélt. elnöklete alatt tartott ülést, melynek főbb határozatai következők:

A IV. szövetségi kerületi torna-ünnepély f. évi június 14—15-én Besztercebányán fog megtartatni, az ottani sport-klub rendezése alatt. Annak sorrendjét az igazgató bizottság elfogadja.

A tag szabad gyakorlatokat, a tornász főverseny és a mintacsapatverseny gyakorlatait, melyeket Maurer János ur dolgozott ki, szakszerű felülbírálás végett Bélyi Mihály, Bockelberg Ede, Iszer Károly, Jász Géza, Maurer János és Tóth István személyében kiküldött szakbizottsághoz utalja.

Elnök bejelenti, hogy a tornaszövetségnek a közoktatásügyi kormányhoz intézett kérelmére Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter ő exczellenciája, mint a hazai tornászat hü őre s meleg pártfogója, kegyes volt 2000 koronát a Magyarországi Tornaegyletek Szövetségének évi segélyeként a közoktatásügyi miniszterium költségvetésébe felvenni.

Titkár erre lelkes szavakban emlékezik meg a szövetség elnökének Berzeviczy Albert ő excellenciájának érdemeiről, ki mióta a szövetség élére állott, böles vezetésével és az ügy lelkes felkarolásával a hazai egyleti tornászatot és a tornaszövetséget magas színvonalra emelte, most is az által, hogy az anyagi erő forrásokban szegény szövetséget állami segélyhez segítette, bizonyára a szövetség történetében új korszakot teremtett, melyben a szövetség az egyleti tornászat fejlesztésére irányuló áldásdus tevékenységét szélesebb alapon fejtheti ki. Indítványozza, hogy az igazgató bizottság szavazza meg az elnöknek jegyzőkönyvileg a leghálásabb köszönetét ügybuzgóságáért.

Igazgató bizottság lelkes éljenzéssel teszi magáévá titkár indítványát.

Titkár sajnálattal jelenti, hogy a szövetség egyik fővárosi egylete a »Budai Athletikai Club« pártolás hiánya folytán megszűnt, mit az igazgató-bizottság nagy sajnálattal vesz tudomásul.

Titkár bemutatja a Magyar Uszó-egylet átiratát, melyben felkéri a Tornaszövetséget, hogy a I. Wiener Amateur-Schwimmklub, ugy az osztrák uszó-szövetség sérelmes eljárásával szemben szerezzen elégtételt. Az igazgató-bizottság felkéri az elnökséget, hogy lépjen érintkezésbe a M. U. E. elnökségével s az attól nyert információ alapján intézkedjék.

Titkár indítványozza, hogy fejezze ki a szövetség a tornászat hőslékkü bajnokai iránt igaz tiszteletét és háláját külső formában is. Ezen külső formát a következőkben látná a titkár megvalósítva.

1. Diszes oklevél adatnék azon egylet számára, melynek az illető tornász vezérféru a lelke és mintegy apostola.

2. Kis szövetségi aranyérem adatnék a kitüntetettnek, az arany-érem egyik oldalán a következő felirattal X Y.-nak a tornászat terén kifejtett ügybuzgóságáért.

Igazgató-bizottság titkár indítványát elvileg magáévá teszi, azon hozzáadással, hogy a kitüntetés lehetőleg csakis erkölcsi értékű legyen.

A részletekbe az idő rövidege miatt ez alkalommal nem bocsátkozik, de felkéri az indítványozót, hogy erre nézve a jövő igazgató bizottsági ülésen terjedelmes javaslatot tegyen.

Igazgató-bizottság elnök indítványára elhatározza, hogy készítették állandó szövetségi jelvény.

A bemutatott újabb kidolgozású füleslabda tervetekre igazgató-bizottság kimondja, hogy tekintettel az ünnepély közelségére, ezek kipróbálhatók nem lévén, egyelőre elfogadja a régibb rendszeren alapuló első tervet és szűkebbkörű bizottságot küld ki ezen tervet újabb átdolgozására.

S.-V.

Egyetemi athleták disztornája. F. hó 1-én tartotta az Egyetemi Athletikai disztornáját. A sport ünnepén megjelent a vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszterium részéről, Zsilinszky Mihály államtitkár, Boncz Ödön min. tanácsos, az egyetem részéről B. Eötvös Loránd a klub elnöke, dr. Klupathy Jenő alelnök és kívülök nagy számu előkelő közönség nézte végig feszült figyelemmel a bemutatott szebbnél-szebb gyakorlatokat. A műsort 60 tornász által bemutatott *fabot-gyakorlat* nyitotta meg. Ezt követte a csapattorna, mely után a klub jobb tornászai a nyujtón ügyesen összeállított fokozatos gyakorlatokat mutattak be. Iskolavivást vezetett ezután lovag Arlow Gusztáv a közönség nagy érdeklődése mellett. A korlátverseny győztesei lettek: I. Ordódy Zsigmond, II. Leffler András, III. Széll Lajos, IV. Ordódy Vilmos. Magasugrásban: I. Gönczy Lajos 186¹/₂ cm., II. Kasztriner Árpád 162 cm., Birkózásban könnyűsúlyuak közül: I. Szegeő László, II. Tihanyi Béla; a nehézsúlyuak közül: Radó A., Hriczak János küzdelve eldöntetlen. A verseny befejeztével Zsilinszky Mihály államtitkár méltatta az egyesület hivatásának jelentőségét és dicső szavakkal kiosztván a győzteseknek az érmeiket, ezután köszönetet mondott a klub elnökének báró Eötvös Lorándnak s a közönségnek szives érdeklődéséért.

Halálozás. Az aradi tornaegyesület választmánya mély fájdalommal jeleni, hogy egyesületünk legidősebb és legbuzgóbb működő tagja, Magyarország senior tornásza, az aradi tornaegyesület választmányának érdemdus tagja *Hász Sándor* úr kir. tanácsos, ügyvéd, Arad szab. kir. város törvényhatóságának bizottsági tagja stb. f. évi február hó 27-ikén, életének 78-ik évében jobblétre szenderült.

A »M. A. C.« margitszigeti sporttelepén a lawn-tennis sport czéljaira 10 pálya áll rendelkezésre és pedig 8 trahit és 2 asfalt pálya. Ezen pályák közül a club annyit fog alapító és rendes tagjai használatára meg-

tartani, a mennyi a jelentkező tennis játékosok részére elegendő lesz és a többi bérbe adja. A club alapító és rendes tagjai a tennis pályák használatáért külön díjat nem fizetnek, de azon szándékukat, hogy a club pályáit használni óhajtják a sporttelep háznagyánál bejelenteni saját érdekük, mivel a jelentkezők számához képest fog a club pályákat a bérbeadástól visszatartani. A club tagjai labdaátalányként az egész idejére 20 koronát fizetnek, mely két 10 koronás részletben legkésőbb 1902. május 1-ig a club pénztárába befizetendő. Az alapító, rendes és pártoló tag neje, leánya vagy nővére 20 koronás évi vendégjegyet válthat és a 20 koronás labdaátalány befizetése ellenében szintén a club tagjai részére fentartott pályákat használhatja. A club tagok női hozzátartozói részére külön női öltöző áll rendelkezésre. Labdaszedőkről a club gondoskodik. A club vezetősége gyakorló mesterül Burger Ferenczet 1902. évi márczius 15-től augusztus 15-ig terjedő időre (ha szükség lesz továbbra is) hetenkint két délutánra szerződtette, ki azonban csak azok rendelkezésére áll, kik a club pályáin játszanak. Versenyekre való előkészületek alkalmával a club választmánya a gyakorló mestert kizárólag a versenyzők rendelkezésére adhatja. Kezdők oktatására külön mester áll rendelkezésre. A club tagjai és vendégjegyet váltó női hozzátartozói a szigetre szóló állandó belépő jegyet 1902. évre, a club pénztáránál egy visit nagyságu fénykép átadása és 8 korona lefizetése ellenében mindennap 6 és 8 óra között kiválthatják.

A nem club tagok részére bérbeadandó pályák árjegyzéke labda nélkül, középhálával, labdaszedőkkel, férfi és női, berendezett öltözőkkel együtt a következő:

Trachit pályák:

1 nap hetenkint	1 óra	50 kor.,	július 1-éig	125 kor.,	egész idejére	200 kor.
1	100	100	250	400		
2	150	150	375	600		
3	200	200	500	800		
4	250	250	625	1000		
5	300	300	750	1200		
6	350	350	875	1400		

Asfalt pályák:

1 nap hetenkint	1 óra	75 kor.,	július 1-éig	200 kor.,	egész idejére	400 kor.
1	150	150	400	800		
2	225	225	600	1200		
3	300	300	800	1600		
4	375	375	1000	2000		
5	450	450	1200	2400		
6	525	525	1400	2800		

Santelli nemzetközi vivóakadémiája. A fővárosi vigadó nagytermében péntek este nagyszámu előkelő közönség gyűlt egybe, hogy a ritka sportélvezetnek, számos jeles külföldi vivó mérkőzésének, — kik közül a világhírű mester Pini Eugenio képezte a fő érdekességet, — legyen szemtanuja.

Pini, ki jelenleg Buenos-Ayresben mesterkedik, első ízben 1897-ben volt alkalmunk Budapesten látni.

Mint akkor, úgy most is a vitór képezi a főerejét és Santellivel e fegyverrel vívott assautja volt az akadémia fénypontja.

A hasonló vérmérsékletű ellenfelek gyors támadásai és riposztjai szemkápráztatók voltak, de nem nélkülözték a szinpadiasság jellegét sem.

Pini mellett annak tanítványa Jean Bay keltette fel legjobban a közönség érdeklődését.

Mesterül kezeli ő is a vitórt, mi Prucher Baldasare mesterrel vívott igen érdekes assautjából volt lát-

ható, hogy azonban e mellett a kardvívás sem képez gyenge oldalát, az kitűnt Santelli Italóvali mérkőzésénél, hol Bay határozott fölényben volt.

A többi mérkőzés sorából kiemeljük: dr. Porteleky kardassautját, Zdzienicki B. varsói amateurrel, melyben Porteleky nagy fölényt mutatott, utóbbinak ideges mozdulatai pedig kissé komikus hatással voltak; továbbá Armentani és Prucher B., Toricelli és Armentani mesterek, valamint Gáspár A. és dr. Nagy Béla kardassautját, mely utóbbi igen tanulságos és minden pózólástól ment, komoly mérkőzés volt.

A vivóakadémiát közös-vacsora követte az Angol királyné szállodában.

A Nemzeti Torna-Egylet Terézvárosi fiókjának tornaünnepélye diszes közönség előtt folyt le február 15-én a Nagy mező-utcai iskola tornatermében és minden tekintetben szépnek és sikerültnek mondható. A közönség sorából felemlítjük dr. Berzeviczy Albert v. b. t. t. elnököt, Bernáth Béla képviselőt és Jász Géza szöv. titkárt.

A tornászok zeneszó mellett keresztezett ellenvonulással vonultak fel a sulyzó szabadgyakorlatokhoz, melyeket Szafka Manó vezetett és melyek kivétel dolgában teljesen sikerültek nevezhetők.

A szertornázást négy csapat végezte és pedig az első korláton, a második lovon, a harmadik bakon, a negyedik nyújtón.

A kezdők versenyében (sulyemelés, korlát) győztek Lukács Arnold és Schwarz Ferencz.

A haladók versenyében (nyújtó, ló) Mahrer Jenő és Schwarz Vilmos győztek.

Az ünnepély fénypontját a 7 tagból álló mintacsapat buzogánygyakorlatai képezték, melyeket Erődi Ödön állított össze és vezérelt kellő energiával.

Négy összetételben 13 gyakorlatot, összesen 204 ütemben végeztek, melyeknek szép kombinációja és precíz kivitele megérdemelte a közönség elismerését, mely feszült érdeklődésben és zajos tapsban nyilvánult.

E minta-csapatban résztvettek:

Fischer István, Soltész Károly, Baumfeld Zsigmond, dr. Blum Robert, Kelemen Sándor, Mahrer Jenő, Müller Dávid.

Tréfás társas szabadgyakorlatok és gulák képezték utolsó pontjait a szép és sikerült ünnepélynek, mely Berzeviczy Albert ur ő nagyméltósága lelkesítő záróbeszédével és a díjak kiosztásával nyert méltó befejezést.

Az Ó-budai Torna-Egylet disztornája. Az Ó. T. E. február hó 15-én tartotta ez évi téli disztornáját nagyszámu és diszes közönség jelenlétében. A szabad gyakorlatokat 24 tornász végezte farudakkal *Bábel Rezső* egyleti művezető vezénylete alatt meglepő precizitással. A csapattornázás (első csapat korláton rugódeszkával, második csapat lovon, harmadik csapat ugrózsámolyon) gyakran zajos tetszésnyilvánításra bírta a közönséget. A főverseny (ló összekötve távolmagas ugrással rohamdeszkáról) győztese *Pöstinger Nándor*, második *Hellmich Ottó*. A növendékek sjváci birkózás-versenyén *Halamasek Leo* vitte el a babérkoszorút. A disztorna keretében *Hollósy Jenő* vivómester vezetése alatt iskola-vívás karddal és törrel, valamint vivóverseny is gyönyörködtette a nézőket. A vivóverseny első győztese *Szamek Jakab*, a második *Barlai Oszkár*. A disztornát, melynek lefolyása alatt katonazene játszott, kedélyes társasvacsora követte.

S.-V.

A IV-ik szövetségi kerületi tornaünnepély Besztercebányán 1902. június 14—15-én.

Az Országos Tornaszövetség Berzeviczy Albert

elnöklete alatt február hó 15-én ülést tartván, az ez évi szövetségi kerületi ünnepély sorrendjét következőleg állapította meg.

I. nap 1902. június hó 14-én (szombat d. u. 3-7-ig football-mérkőzés (2 fővárosi és 2 vidéki egylet közt). A résztvevő egyletek sorshuzás útján állapítatnak meg.

II. nap 1902. június hó 15-én (vasárnap)
d. e. 8-12-ig.

1. Fülelabda-előmérkőzések (verseny).
2. 1500 m.-es síkfutás (gyeppálya).
3. Súlyemelés 30 kg.-os súlyllyal.

A 2. és 3. számú verseny egyidejűleg tartatik meg.

4. Tornász-főverseny:

nyújtó } 2 előirt és egy szabadon
lő szélében } választott gyakorlat,
távol-magasugrás.

5. 100 m.-es síkfutás előversenyei.

D. u. 2-9-ig.

1. Gyülekezés a város főterén, kivonulás.
2. A versenytéren felvonulás, felállás, üdvözlő beszédek, zászlókoszorúzás.
3. Tag-szabadgyakorlatok.
4. Mintacsapat-tornázás nyújtón.
5. 100 m.-es síkfutás, döntőverseny.
6. Távol-súlydobás, magasugrással egybekötve.
7. Diszkozvetés.

A 6. és 7. számú versenyek alatt egyidejűleg csapattornázás különféle szereken.

8. Fülelabda-döntőmérkőzés.

A versenyre szóló meghívók, ugy a versenygyakorlatok, a jövő hó elején a szövetségi egyleteknek megküldetnek.

Meghívás

a

„Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank“

1902. márczius 20-án délelőtt 11^{1/2} órakor,
saját helyiségeiben (Budapest, V. ker., Dorottya-utca 6. sz.)
tartandó

XXXII. rendes közgyűlésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az 1901-iki üzletéről.
2. Az 1901-iki számadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóságnak a nyereség felosztására vonatkozó indítványa.
3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérlegöl, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról.
4. Ezen tárgyak, nemkülönben az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó fölmentvény fölötti határozat.
5. Alapszabálmódosítás, és pedig: az alapszabályok 6. §-ának kibővítése és az ezzel kapcsolatos új alapszabályi intézkedések megtétele.
6. Az igazgatóság választás útján való kiegészítése a jelen igazgatóság megbízatása lejártának időpontjáig.
7. A felügyelő-bizottság választás útján való kiegészítése a jelen felügyelő-bizottság megbízatása lejártának időpontjáig.

Budapest, 1902. márczius 4. **Az igazgatóság.**

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“-
kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kez-
zet, elhárítja a kard csúszását, megóvja a kez-
tyüt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeleté-
vel tanítási célokra ajánlotta.

== Bármely kard a könnyen ráerősíthető. ==
Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantagár részvénytársaság
BUDAPEST.

MAGYAR JELZÁLOG-HITELBANK.

HIRDETÉMÉNY.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. c. részvényesei az
1902. évi márczius hó 26-ik napján délelőtt 12 óra
kor a bank helyiségeiben (V., Nádor-utca 7.) tartandó

XXXIII. rendes közgyűlésre

ezenel tisztelettel meghívotnak.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1901. üzletéről.
2. Az 1901. évi mérleg megállapítása és a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hováfordítása iránt
4. Az alapszabályok 10. §-ának módosítása (az 1901. július 20-iki közgyűlés határozata szerinti alaptőke-emelés keresztülvitelének kiténtetése).
5. Igazgatósági tagok választása.
6. Felügyelő-bizottság választása.

A részvények letéhetőek:

Budapesten: a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz.)
és a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál,

Bécsben: az Unió-Bank-nál;

Párisban: a „Société générale pour favoriser le dévelop-
pement du Commerce et de l'Industrie en France“ című
banknál

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:
IX., Ferencz-körut
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:
VIII., József-körut 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Kereselyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Kereselyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Kereselyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Kereselyázó-Egylet,
Kassai Kereselyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Kereselyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Kereselyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Ovári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Kereselyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Kereselyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
O-Bécei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Papai Kereselyázó-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Kereselyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Kereselyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Kereselyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Kereselyázó-Egylet,
Temesvári Kereselyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Kereselyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Az utca gyerekei.

Ez első meleg tavaszi napsugár a főváros tereit és utcáit benépesíti sápadt arcú, vézna gyereksereggel. — Oly megható, oly bánatosan megható ez apró népségnek vidám futkározása, játékvágya és kevés örömmel való megelégedése! — Mert mit is tehetnek a szűk utcán a robogó kocsik, a tolongó tömeg zaklatása mellett? Nincs a városi gyerekeknek se vesszője paripának, se labdája, se parittyája, se ásója, se kapája. — De ha volna is, mit csinálna az aszfalton kis ásócskájával. — Ha azonban egy épülő háznál vagy egy tér kavicsozásánál rátalálnak a homok és kavicsrakásra, mint esnek neki tiz körmükkel az ásásnak, míg a pallér vagy a rendőr el nem kergeti szegénykéket.

Mily öröm száz meg száz gyerekeknek most a körüti fák nyírásával, ha egy kis vesszőt kaphat kezébe. Hogy suhogtatják, mily boldogan futnak vele tova. Királyi pálcza nem szerezhethet oly örömet, mint e kis vesszőcske! — Örömmel tapasztaltuk, hogy a fővárosi kertészek engedték a fiukat dobzódni a bőven hulló ágakban; hisz a gazdag fővárosnak ez nem érték, míg számtalan boldog óra szerzője a gyerekseregnél.

Ugyde a gazdag főváros talán mást is tehetne ifjusága épségéért! — Nem szólunk ismét az annyiszor sürgetett játékterekről, mert ezekről már annyi szó esett, a mennyi a világ

összes akadémiái alakításáért sem hangzott el, hanem csak pár szekér homokot kérünk, hol az apróság eljátszhatnék. — Az orvosok is mennyit sürgetik a tiszta homokban való turkálást, ugyde a pincze kis penészes virága nem juthat a Lidóra.

Igy tavasszal az Erzsébet-téren a fővárosi kertészet bemutatja valóban elismerésre méltó munkásságát; láthatjuk az üvegházi növények csodálatos, ékes példányait. De eszünkbe juttatják e drága virágok, hogy ott azon a téren lehetne egy kis sarkot kijelölni az emberi palánták, a kis bimbócskák számára is.

Most mit játszhatik a fővárosi kis gyerek? Golyózik. Játszsa ezt a testet nem erősítő és lelket rontó játékot, mert ezt elnézi a rendőr, miután az utca szélén játszsza. A pinczkázás, parittyázás, labdázás, futkározás, fogócska, lovasdi nem játszható az utcán; e játékok örömeit csak a vidéki gyerekek élvezik.

A vásárcsarnokok építésével felszabadult terek most még kevésbé alkalmasak a játékra mint ezelőtt, mert a diszes sétaterek csak a naplopók üdülő helyei s nincs egy kis terecske is, hol a gyerekek kifutkozhatnak magukat.

Pedig nem kellene ide valami nagy áldozat, valami nagy gond, csak egy kis jó akarat. Hány üres telke van még a fővárosnak, hol a gyermekek eljátszhatnának, csak a kerítékre ajtót kellene vágni, pár szekér homokot hordatni, és ráereszteni a gyermekeket. De a magánosok

telkei is könnyen megszerezhetőek volnának, míg üresen állnak. — Ugyde mindezen dolgot ki csinálja, ha nem a főváros. — Igaz, tehetné, ezt maga a társadalom is, ha volna oly szervezete, mely a tanügyi dolgok iránt a tömeg érdeklődését feltudná kelteni. — De sem tudományos intézeteink, sem tanári egyleteink nem oly életre valók, hogy még ily csekély munkát is elvégeznének. — Nálunk minden életre való eszme az elmélet, vitatkozás kátyujában reked meg.

Nem ismerem a szabadkőműves intézményt, de munkásságát látom; a hajléktalanok, az éhezők, nyomorultak segélyezése oly gyakorlati, oly áldásos módon történik, hogy itt reményleném azt a fórumot feltalálni melyik a gyermekek játékterét is megvalósítaná

Az egész főváros területén, ha megnyitunk száz ideiglenes játékpályát, nem költünk rá annyit, mennyi a fővárosi kórházak egy napi kiadása, és hihetőleg ezzel a kórházi kiadásokat szállítanók le.

Különben itt nincs már helye az okzerűség bizonyításának, csak az érdeklődés, a szivbeli jóindulat felkeltése volna a célunk; azt szeretnők, hogy a gazdagok, a hatalmasak így tavaszi sétájuk alkalmával nézzenek az utca kövezetén ögyelgő gyerekekre, és szánják meg szegénykéket s adjanak a meleg napfényhez egy kis szabad tért és istenáldotta tiszta földet, hol életveszedelem nélkül igazában kijátszhatják magukat.

A természetesség elve a testgyakorlásban.

Legtermészetesebb torna volna a játék és a sport. Ámde mi még messze vagyunk az angoloktól. A mi testgyakorlásunk csak sovány husdarab, a melyet már egy kissé megspékeltünk a játék- és sportszerűséggel. Ez az egész. Most éljünk az átmeneti időszakot. Ebbe tartozik mindez, a miket Jahn már régebben, Dr. Brücke mostanság mondott el. Én köveőjük vagyok. Vázzolom röviden, a mi mélyebben hatott rám műveik olvasása közben.

A tulsok megárt, a kevés semmiüsem ér. Legjobb a középút. A kis gyermekeknek a játékban való korlátozása nem mutatna észszerű nevelésre. Abban a korban a játék valóságos életszükséglet s azt a gyermeknek ki kell elégítenie. Csak minél távolabb a város falai közül, ki a mezőre! Öltöztessétek gyermekeireket egyszerű, közönséges ruhába! Ez aztán piszkolódhatnak, rongálódhatnak; csakhogy fejlődjék a testi erő, gyarapodjék az egészség!

Mily jól esik a gyermeknek, üdítő lesz testére, szellemére nézve, ha kimozoghatja magát tetszése sze-

rint az éltető levegőn! Egy kis jóakarattal s érdeklődéssel, a melyekkel minden felnőttnek birnia kellene, már elérhetjük a nemes célt s egy kis ellenőrzés mellett semmi szükség az aggodalmaskodásra. Végre is a gyermekre vigyázni kell. De nem szabad ennek az esetleges veszélytől való megóvason kívül messzebb is kiterjednie. A közös játék azonfelül valóságos demokrátiát s jellemeket nevel (Jahn).

A gyermeknek a helyes testtartást meg kell szoknia. Fontos ez egészségi szempontból. Azért a 9—11 éves fiugyermekekkel katonai gyakorlatokat kell végeztetni. De mindezt csak jáékszerűen. Azonban csinosan, könnyedén lépkedni a leányok is tanuljanak.

A tulajdonképeni tornázás csak a 11. évvel vegye kezdetét s most is jól megválogatva a gyakorlatokat. Ugyanis a következő három esztendőbe olyan gyakorlatok veendőek, a melyek csak nagyon rövid ideig hatnak az izmokra, de minél többször megújulnak. Szabadgyakorlatokról van tehát szó; de itt az ugrás és a futás szintén felveendőek. A versenyek ebben a korban meg nem engedhetők. A dobálás üzhető.

Szertornázás csak a 15. életévben kezdessék; és pedig a hintán, azután a nyujtón, a létrán és végre a korlátón. Mert ez utobbi legnagyobbbrészt a felnőtteknek való. A nyujtón is inkább ügyesítő gyakorlatok veendőek, azaz a melyek az izomerőt csak kevésbé veszik igénybe. A mászás gyakorlása e fokon nem ajánlatos, mert ez már egész izomesoportokat erőltethet meg. Tehát a kifárasztástól az ifjúkorban okadodni kell.

Labdázásra a nagylabdát lehet ajánlani. Az Angolországban divatos criquet valóban megérdemi a pártolást. Kiténőek: a lovaglás, vivás, tánczolás, evezés és uszás s különösen ez utóbbi, a melyet már rég általában elismerünk. Nincs ennél kiténőbb torna az összes gyakorlatok között. És ez már a 8 éves gyermekkel megkezdhető, csak nagyon ki ne fáradjanak s tulhídegvizben ne fürödjének. Az uszás mellé sorakozik természetesen a korcsolyázás is s ezt csak a torokbajokra hajlamos gyermekeknek lehetne eliltani.

A szülőknek és tanároknak mindig szem előtt kellene tartaniok, hogy fárasztó, nagy kirándulásokra a gyermekek nem viendőek. Azt nem szabad követelnünk, hogy gyermekek naphosszat másszák velünk a hegyeket! A testet nem elcsigázni, hanem erősíteni kell. A kirándulások minden tekintetben kiténőek, de csakis a gyermeki szervezetnek megfelelő mérséklettel (dr. Brücke.),

Szükséges, hogy újra emlékeztünkbe idézzük a mi régi nagymesterünket Jahnt és olvassuk dr. Brücke E. phisiologus »Wie behütet man Leben und Gesundheit seiner Kinder?« cz. munkáját, mert a tornázás idejére, módjára, a gyakorlatok megválasztására nézve stb. elég megszívlelendő anyagra találhatunk.

Breznóbánya.

—y. —s.

A paedagogium tanulmányi kirándulásai.*

Az állami paedagogium math. és természettudományi szakcsoport harmadéves hallgatói az 1901. év folyamán több kisebb kirándulást és egy nagyobb tanulmányi utat tettek. Vezető szaktanáraik dr. Koch Ferencz, dr. Kovács János és dr. Vängel Jenő voltak, kiknek fáradhatatlan munkássága teremtette meg e kirándulások czélszerű tervezését s kiknek szellemi vezetése mellett a kitűzött cél a legsikeresebb eredményekre is vezetett. Kirándulásukat mindjárt a fő- és székváros nevezetesebb intézetei (geologiai, növénytani stb.) megnézése után tavasszal kezdték meg, tanulmányozva Buda környékének faunáját, flóráját, petrográfiai és geologiai viszonyait. Nevezetesen:

- Márczius 18-án voltak Ó-Budán, Aquincumban.
- „ 25-én voltak Budán a kis Svábhegyen.
- Ápril 25-én Budán, Lágymányoson.
- Május 7-én Budán, a Farkas-völgyben.
- „ 17-én Ujlakon és Lipótmezőn.
- „ 24-én Rákoson,
- Junius 5-én Szent-Endrén.

Ezen kisebbszerű kirándulásokat betetőzte a szeptember 2—16-ig terjedő nagy tanulmányi ut, melynek vázlata a következő:

Szept. 2-án reggel vasuton Siófokra mentek s onnét hajón Balaton-Füredre.

Szept. 3-án jachton Tihanyra hajóztak, majd kompon Szántódra s gyalog Balaton-Földvár, Boglára értek.

Szeptember 4-én Badacsonyba s onnét Keszthelyre mentek.

Szept. 5-én Keszthely gazdasági intézetének, gymnasiumának és a Balaton-egyesület muzeumának megismerése után Hévizre, majd éjjel vasuton Adelsbergbe jutottak.

Szept. 6-án az adelsbergi barlang és Miramare megtekintése után Triesztbe értek.

Szept. 7-én Trieszt nevezetességeinek, különösen a Maximilian-muzeumnak és a zoológiai stáiónak megnézése volt főprogramjuk, mely utóbbin hivatalos fogadtatásban is részesültek, a mennyiben az állomást fellobogózták és a statio személyzete élén az állomás igazgató-tanára, dr. C. Corri fogadta és kalauzolta őket. Éjfélkor hajón Velenczébe utaztak.

Szeptember 8-án Lidóra rándultak, délután pedig Paduá-ba.

Szept. 9-én Velence nevezetességeit tekintették meg s éjjel hajón visszatértek Triesztbe.

Szept. 10-én Triesztből Rovignóba hajóztak, hol délután a rovignói zoológiai stáió vezetői prof. dr. Schaudin és J. Kossel custos őket hivatalosan és ünnepélyesen fogadták és másnap

szept. 11-én tiszteletükre az állomás R. Virchow nevű gőzösén tengeri gyűjtő-kirándulást rendeztek, mely

* E tanulságos értesítésre felhívjuk olvasóink figyelmét; az így vezetett kirándulások valóban kedvet fognak kelteni hasonlók rendezésére.

Szerk.

alkalommal az összegyűjtött anyagot conserválva magukkal hozták. Ugyancsak ez nap este utaztak vasuton Pólába.

Szept. 12-én Boszniai Dezsó tengerészeti mérnök vezetése mellett az Arsenalt és Póla nevezetességeit (Amphitheatrum, Porta aurea, Porta gemina stb.) szemlélték meg s este nagy viharban Fiuméba hajóztak, a hol a polgáriskolai tanári kar igazgatójukkal együtt fogadta őket.

Szept. 13-án Tersattóra rándultak és Fiume nevezetesebb látnivalóit, kulturintézeteit (áll. polg. iskola, torpedó-gyár, petroleumfinomító-gyár stb.) nézték meg.

Szept. 14-én a fiumei tengeri hatóság külön gőzösén gyűjtő-kirándulást tettek Buccari, Porto-Reé és Kastel-Muschio felé, délután pedig Abbáziát tekintették meg.

Szept. 15-én délelőtt vasuton hazafelé indultak, s

Szept. 16-án reggel érkeztek meg a fő- és székvárosba.

Végül szeptember 24-én még egy kisebb kirándulást tettek a Hivősvölgybe.

A hallgatók mindezen kirándulásokról temérdek zsákmánnyal megrakodva tértek vissza; bő alkalmuk volt tehát egyes biológiai megfigyeléseken kívül még az állatoknak, növényeknek, ásványoknak és kőzeteknek különböző gyűjtési módjait megismerni, de nem ejtván el más ismeretek szerzését sem. Itthon nagy feladat várakozott még rájuk, a gyűjtött anyag tudományos feldolgozása, praeperálása, meghatározása és rendezése. E munkálatokat szaktanáraik utasításai szerint a tél folyamán végezték s összeállítottak egy oly gyűjteményt, melynek becsértéke legalább 2000 kor., s a mely bizonyosságot tehet arról, hogy a hallgatók szakismerete a tanterv követelményeit a legnagyobb mértékben elégti ki.

Gyűjteményük, melylyel az intézet szertárát gyarapították, a következő készítményekből áll:

I. Borszesz készítmények:

114 faj (készítették az összes III. éves hallgatók) 132 üvegben

II. Száraz készítmények:

1. Lepkegyűjtemény (készítette: Jaloveczky P.)	200 faj	255 darab
2. Bogárgyűjt. (készítették: Loschdorfer J. és Markó Gy.)	281 „	600 „
3. Rovargy. (készítette Surányi J.)	175 „	300 „
4. Csiga-kagylógyűjt. (készítette: Cserhalmi Á.)	18 „	69 „
5. Egyes készítmény		7 „
6. Szétszedett anatómiai vázak		6 „
7. Tanuló-rovargyűjtemény (készítette: Kondor Z.) külön kis üvegdobozokban		200 „
8. Száritott növények (készítették: Gálos F., Kardos P., Kecskés J., Littván S.)	150 „	150 „

III. Ásványok és kőzetek:

1. Ásványok	40 faj	90 darab
2. Kőzetek	20 „	43 „

Összesen: 998 faj 1852 darab

Gyűjteményük tehát összesen 1852 darabban 998 fajt képvisel. Mindezt kiegészíti még a feldolgozásra váró 38 üvegben foglalt mikroskopi állatok és növények ezrei, pókok százlábuak és végül a kettős példányok nagy száma (legalább 3000 lepke, bogár és tengeri állat stb.), melyeket a hallgatók feldolgozván, magukkal vihetnek.

A remek gyűjteményt tevékenységük jeléül mult hó 25-én a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi ministerium kiküldöttei előtt tartott ünnepélyes beszámoló alkalmával bemutatták, midőn dr. Vangel tanár ur értekezésében a biológiai kirándulások célját és hasznát oly hűséggel fejtegette.

Február 26 és 28 án a hallgatók a gyűjteményt nyilvános és szakszerű felolvasások kíséretében a nagy közönségnek is bemutatták, s utjukat dr. Vangel Jenő tanár ur felvételei után vetített képekkel is illusztrálták.

A nyilvános felolvasások műsora ez volt:

Február 26-án.

1. Cserhalmi Ágost: A Balaton.
2. Jaloveczky Péter: A gyűjtött lepkék ismertetése.
3. Gálos Ferencz: A gyűjtött növények ismertetése.
4. Pinkert Zsigmond: Adelsberg.

Február 28-án.

1. Kerecsy György: A rovníói kirándulás.
2. Loschdorfer János: A gyűjtött bogarak ismertetése.
3. Surányi János: A gyűjtött rovarok ismertetése.
4. Lechnitzky Gyula: A gyűjtött ásványok és kőzetek ismertetése.

5. Iger Antal: A porto-reéi kirándulás.

Ugy a gyűjtemény, mint a felolvasások megvilágítják, hogy mily nagybecsű azon erkölcsi haszon és szakismeret, melyet a hallgatók a gyűjtéssel és a gyűjtött anyag feldolgozásával maguknak szerezhettek, s mily áldásos lesz működésük, ha majdan mind ezeket a magyar kultúra emelésére, iskoláik felvirágoztatására fordíthatják.

Köszönettel tartoznak tehát ez ifjak a Nagymélt. Minister Urnak azon anyagi támogatásáért, melylyel a nagy tanulmányi ut megtételét lehetővé tette, de legnagyobb hála illeti meg szeretett igazgató urukat, dr. Kiss Áron királyi tanácsost és tanáraik minden egyes tagját, kik ügyüket a legnagyobb odaadással szívéükön viselik, s kiknek tevékenysége az ifjak szellemi előrehaladásában fényesen visszatükröződik. Végül köszönettel tartoznak még a hallgatók dr. Semsey Andor urnak, kinek bőkezűsége szerezte meg a kiránduláshoz és az anyag feldolgozásához szükséges eszközök egy részét.

Reméljük, hogy ez ifjak munkássága a jövőben továbbra is megmarad és fokozottabb mértékben szolgálja majd hazánk szent ügyét; mert a hol a munka, ott az erő.

Polg. Isk. Közl.

Budapesti Torna-Club 3:0 eredményyel győz a Cesky Athletic-Football-Club „Kral Vinohrady“ ellen.

Budapest, 1902. márczius hó.

Erős, hideg idő daczára 4000 főre menő közönség jelenlétében folyt le a Budapesti Torna-Clubnak idei első nemzetközi mérkőzése a Kral Vinohrady jónévű prágai csapattal szemben. Ez utóbbi egyesület jelenlegi formájáról jó hírek keringtek s így nem csodálható az az óriási érdeklődés, melylyel football-sportunk nagy számu hívei a márczius 9-én lefolyt mérkőzést a kedvezőtlen időjárás daczára kísérték. A mérkőzés izgalmai s a magyar csapat szép győzelme után senki sem bánta meg, hogy a mérkőzést ázva-fázva végig szemlélte s a küzdelem korrekt lefolyása és érdekesítő mozzanatai a megjelenetek igényeit teljesen kielégíthette.

A Budapesti Torna-Club-é a helyválasztás joga s így a vendég csapat kezdi a játékot gyenge ellenszéllel, de annál erősebb oldalszéllel. Mindjárt az első perczekben nyilvánvalóvá válik a cseh csatárok szép összjátéka s ügyes kombinációi, melyekkel csakhamar a Budapesti Torna-Club kapuja közelébe férkőznek. A Budapesti Torna-Club erős ellentámadással viszonozza a zöld-fehérek ostromát s a küzdelem színhelye mihamar áttelelődik a csehek téréfelébe s alig 5 percz lefolyása alatt a magyar csapat már egy pontot ér el, melyet Manno éles goal-lövése szerzett meg a B. T. C.-nak. A csehek látszólag meglepve ellenfelek nem várt gyors sikerétől, friss kedvvel folytatják a játékot s meglehetősen energikus támadásaikkal sok munkát adnak a B. T. C. védelmének s egy-két kritikus perczben csak a kapuvéd és hátvédek lélekjelenléte s a cseh csatárok gyöngye lövő képessége háritotta el a veszélyt a magyar csapat kapujától. A támadások meglehetősen váltakozó képet nyujtanak a mérkőzésnek, hol a cseh, hol a magyar kapus keze ügyességétől látszik függeni a játék sorsa. Az I. félidőnek vége felé a magyarok erős támadással veszik ostrom alá a cseh kaput s ennek védelmében levő játékosok egyike a magyar csatárok egyik éles lövését elhárítandó, a labdát kézzel leüté, miért a bíró büntető rugást ítelt meg. Manno a büntető rugást foganatosítja s az élesen lőtt labdát az ügyesen helyezkedő kapuvéd ugyan kivédi, de annyi ideje már nem volt, hogy a nyilsebesen feléje rohanó Manot a goalra való ujbóli lövésében s ezáltal a B. T. C. 2-ik pontjának elérésében megakadályozza.

A második félidőben megeredt a zápor, a pályát is alaposan feláztatta s így az első félidőben produkált szép küzdelem folytathatását is megakadályozta. A labda a hozzá tapadó sár folytán nehézkes, sikamlós lett s a labdatechnika szempontjából fölényben levő B. T. C.-t, képességei teljes kifejtésében hátráltatta. Így történt aztán, hogy az alacsony paszokkal, higgadtan játszó csehek számos ízben teszik meleggé a B. T. C. védelmének munkáját.

A magyar csatárok sokszor jutnak elég kedvező helyzetbe, melyet azonban a pálya sikamlóssága miatt nem képesek eléggé kihasználni; a második félidőnek körülbelül 30-adik percében sikerül végre a B. T. C.-nak a goalok számát háromra szaporítani, melyet ugyan a csehek állítólagos off side miatt akceptálni vonakodtak; a bíró felvilágosítására azonban a határozatba csakhamar belenyugodva, a hátralévő időben kapujok intenzivebb védelmére látszottak sulyt fektetni.

A mérkőzés lefolyása arról győzött meg bennünket, hogy a Vinohradyban a monarchia egyik jó klasszisu csapatát ismertük meg. A Slavia csapatát karakterizáló tulajdonságok közül a csatárok nyugodt és szép összjátéka tűnt fel első sorban, mely a Slavia méltó vetélytársává avatná a Vinohradyt, ha a goalra való biztos és éles lövésekben is oly mesterek volnának, mint az említett egyet csatársora. Kivételt a bal szélső forwards képez, a ki jelenleg Prágának legkiválóbb bal szélső csatára s a kinek éles és pontos centerezései számos izben veszélyeztették a B. T. C. kapuját. Csaknem hasonló klasszist képvisel a jobb szélső csatár; ők ketten voltak különben márcz. 9-én a Vinohrady csapatában azok, kik gyors lerohanásaikkal és veszélyes beadásaikkal sok munkát adtak a magyar védelemnek. A cseh csapat védelmében különösen a jobb halfback tűnt ki kissé erőszakos, de szívós és ügyes játékával; a háttvédek azonban nem mondhatók valami nagyon kiválóknak; nagy rugásaik nincsenek, de veszély pillanatában nem csekély lélekjelenlétet tanusítanak. A kapuvédjök, fiatal, vézna legényke; látszólag ügyetlenül és naivan viselkedett, de szép védelme arról győzött meg bennünket, hogy a magyar csapatnak kitűnő kapuvédvel akadt ezuttal dolga, kinek látszólagos ügyetlen figurájában és naiv játékában sok furfang és ügyesség rejtett.

A magyar csapatban a támadás jobb szárnya kivált, a védelemben Wagner, Ordódy, Lucius gyönyörűen játszottak, míg a kapuban szereplő Raposs nemsokára legjobb kapuvédjeink egyikévé fog fejlődni. A bíró szerepében *Herzogh Ede* M. U. E. ismét tanujelét adta korrekt és tétovázást nem ismerő felfogásának. S.-V.

Az iskolai kirándulásokról.

Irta: *Barabás Endre.*

Ismerje meg a tanuló hazája dicső multját, kegyelettel keressen fel minden kis zugot e hazában, melyhez e nemzet multjának valamely örvendetes vagy szomorú eseménye fűződik. Elvezetve e szentelt helyekre, dobbanjon meg magyar szíve a magyar történelmi eseményeken és érlelődjék meg lelkében az az erős elhatározás, hogy élni, munkálni s ha kell meghalni e hazáért nemzete iránt érzett szent kötelessége leend.

Ezekben igyekeztem általánosságban összetömöríteni azokat az elveket, melyek mind egy célú szolgáltnak

végeredményben: *minden ember e haza határain belül legyen munkás, becsületes, nemesen gondolkozó magyar ember.*

Mivel részemről az iskolai kirándulásoknak gyakorlati hasznót csak úgy tulajdonítok, hogy valóban előkészítse az átmenetet az iskolától a való életig, ha az az iskola tantervébe beillesztetik s arra szolgál, hogy az iskolában tanultakat a való életben szemléltesse; azért szükségesnek látom, hogy a fentebb elmondott czélokot szem előtt tartva, minden iskola tantestülete, minden miniszteri intézkedés bevárása nélkül illessze be az iskola tantervébe az iskolai kirándulásokat. Minden iskola elkészítheti a helyi viszonyok számbavételével a neki szükséges kirándulási tanmenetet, mert részleteiben egységes tanmenetről, azt hiszem nem is beszélhetünk.

Azokban szükségesnek tartom a több napra terjedő távol vidékekre tervezett kirándulásokról s azok rendezés módjáról még pár szót szólni, annyival is inkább, mert ezekre vonatkozólag egységes szabályzatot is állíthatunk össze. Mielőtt a rendezés módozataira áttérnék, jónak vélem megismertetni a marosvásárhelyi községi polgári fiúiskola tanév végén rendezni szokott kirándulásait. Ezen iskolánál, a tanévközi kisebb kirándulásoktól eltekintve, azon czéltól vezéreltetve, hogy növendékeinkkel minél többet ismertessünk meg hazánkból, minden tanév végével, a vizsgák után egy nagyobb szabásu kirándulást szoktunk rendezni. Eddig ellátogattunk Marosujvárra, a sóbányák megtekintése végett; jártunk Vajdahunyadon a vár és a vasgyárak megismerése czéljából; ellátogattunk Petrozsénybe, a kőszénbányatelepekre, honnan még Romániába is bementünk pár kilométernyire, hogy lássák fiaink, miszerint hazánk nem végtelen, körül van határolva, s ha a határvonalat átlépjük, azonnal érezzük az idegen légkört, az idegen föld és édes hazánk közti különbséget. Legutóbb a székelyek legelső városát: Sepsiszentgyörgyöt látogattuk meg és Brassót, kis hazarészünk e drága gyöngyét; itt is minden alkalmas helyen hazafias ünnepélyeket tartottunk, hol részletesen igyekeztünk megismertetni e helyek s az itt lefolyt események fontosságát hazánk történelmére és igyekeztünk levonni azokból, hogy miféle kötelezettségeket rónak reánk a dicső mult eseményei. E kirándulásaink alkalmával megismertünk más embereket, más szokásokat; az emberi szorgalom különböző gyümölcseit szemléltetve, az észszerű gazdasági rendszerekre, a takarékoság, rend- és munkaszeretet fontosságára hívtuk fel figyelmüket. A látott vidékekről növényeket, rovarokat és ásványokat hoztunk magunkkal, hogy a későbbi időkben is emlékeztessen valami az itt látottakra és az itt szerzett tapasztalatokra.

E kirándulások alkalmával egy-egy tanulóra 12—14 korona költség esett, azonban nehogy valaki azt gondolja, hogy a mi növendékeink tőkepezéseknak gyermekei, sietek kijelenteni, miszerint a költségeket nem a tanulók hordozták. Növendékeink feltűnő szegények, alapunk e czélra nincs és ilyennek teremtésére is alig

gondolhatunk a mi viszonyaink mellett. Mi a kirándulások költségeinek fedezésére egészen egyszerű módot találtunk ki. Ugyanis iskolánkban évente 25—30 tanuló részesül jutalomban és e célra évente 250 tanuló részére körülbelül 300 korona áll rendelkezésre. Mi így gondolkoztunk: ezen összeg jutalmazásra van szánva s mivel megdönthetetlen igazság az, hogy annak a jutalomnak van csak értéke, mely aprópénzre fel nem váltható, melynek hatása mégis az egész életre kihat; már pedig ha ezen összeggel iskolánk legjobb növendékeiből annyit, a mennyit csak lehet elvezettünk hazánk valamely nevezetes helyére, azokat jobban megjutalmaztuk, mintha a jutalomösszeget csengő koronákban, avagy értékesíthető könyvekben adtuk volna ki. Az alapítók intenciójának is megfelel, mert bármely czimen rendelik is a jutalmat, értékesebbet a jó magaviseletért, szorgalomért nem nyújthatunk, mint egy fáradtságos ugyan, de tanulságos és nemesítő kirándulásban való részvételt.

Mi már öt év óta gyakoroljuk a jutalmazásnak ezt a módját és örömmel mondhatom, hogy a jutalmazás erkölcsi és anyagi értéke semmi másféle jutalmazási rendszernél úgy ki nem domborodik, mint épen az ilyen jutalom-kirándulásoknál. Azért ez alkalommal, mint a legkönnyebben keresztülvihető s mégis a legfontosabb s több napra terjedhető iskolai kirándulási fajra: a jutalom kirándulások előkészítése és keresztülvitelére vonatkozólag lesznek bátor részletes tervezetet előterjeszteni.

I. Az anyagiak előkészítése.

1. Az iskolai jutalmazási alapok kamatai mind e célra fordítandók.

Az évzáró ünnepély alkalmával, a jutalom-kirándulásban részesülők névsora felolvasása alkalmával, minden jutalmazott tanuló neve után kiteendő, hogy miféle czimen és miféle alapból kapja a jutalmat.

2. A helyi viszonyok szerint, valamelyes utonmódon — állam, község, takarékpénztárak, magánosok stb. útján — kirándulási alap teremendő, melyből a legszegényebb, de jutalomban nem részesülhető jobb tanulók költségei fedeztessenek.

3. Év vége felé, de évközben is, a tehetősebb, de előreláthatólag jutalomban nem részesülő tanulók hívassanak fel, hogy ha a kirándulásban részt óhajtanak venni, előre gondoskodjanak egy bizonyos összegről e célra.

II. A kirándulás előkészítése.

1. A tanári testületek már februárban hozzanak határozatot arra nézve, hogy a folyó tanév végén hová fogják elvezetni a kirándulókat. Ugyanekkor bizassék meg egy tanár, ha az igazgató nem vállalkozhatik, az egész kirándulás szervezésével, esetleg vezetésével, a ki a technikai kivittelt fogja eszközölni. A megbízott tanár az igazgató aláírásával és az iskola pecsétjével ellátott levelezést folytathat a kirándulás előkészítése érdekében.

a) Megkeresi a kittüzött hely iskolai, szükség esetén közigazgatási hatóságait; kipuhatólja, hogy minő támogatásra számíthat a kirándulók csapatja; az ott tartózkodásra minő tervezetet ajánlanak és ha a meghálás szüksége áll be, ingyenes elszállásolásra számíthatnak-e; ha nem, minő költséggel lehet egy bizonyos számú csapatot elszállásolni.

b) A b. érkezett adatok alapján egy kirándulási tervezetet állít egybe s ezt a tanári gyűlés elébe terjeszti június elején, mely aztán véglegesen megállapítja azt.

c) A véglegesen megállapított tervezet alapján kiosztatnak a szerepek a kirándulásban résztvevő tanárok között a kirándulás helyének természeti, néprajzi, történelmi, gazdasági stb. viszonyaink tanulmányozása szempontjából.

2. Tanév elején az igazgató az énektanárt előre figyelmezteti, hogy tanítson be az összes osztályokban olyan hazafias és alkalmi dalokat egy vagy több szólamra, hogy a különböző osztályokból összeverődött kirándulók az uton összhangzatosan tudjanak énekelni. Felkéri továbbá a magyar nyelv tanárát is jó előre, hogy gondoskodjék arról, miszerint a kirándulás alatt minél többen szavalhassanak hazafias, humoros, leiró stb. költeményeket.

III. A kirándulás keresztülvitele.

1. Az évzáró ünnepély előtt tartandó osztályozó értekezlet után a kirándulás érdekében a következő intézkedések megtétele végett ülés tartandó.

a) Itt állapítatik meg a kirándulásra fordítható jutalmazási összeg. Ezen összegből a kirándulást vezető és kíséző tanárok napidijai kiszakíttatnak. Ha a kirándulás egy teljes napot vesz igénybe s közbe meg is kell hálni, a tanárok napidija 20 koronánál kevesebb nem lehet. A kiszakítás után visszamaradó összeg fordíttatik a jutalmazandó tanulók kirándulására. Azonban lehetőségig arra kell törekedni, hogy a tanárok napidijait az iskolafentartó közeg fedezze.

b) Itt állapítatik meg véglegesen, hogy egy tanuló kirándulási költsége mennyibe kerülhet s ennek alapján, hogy a rendelkezésre álló összegből hány tanulót lehet kirándulásra elvinni. Ezek után a megállapított tanjegyek alapján kijelöltenek azok, kik jutalom fejében vehetnek részt a kiránduláson.

c) Itt, avagy már korábban tüzetik ki az indulás ideje és ez azonnal kihirdetendő, hogy a kik saját költségükön óhajtanak részt venni a kirándulásban, azok a megállapított összeget a vezető tanárhoz fizessék le előre.

2. Az indulás előtti napon a végleges névsor előkészítendő, az igazgató által aláírandó és az iskola pecsétjével ellátva a kirándulást vezető tanár rendelkezésére kell bocsátani a vasúti kedvezmények érvényesítése szempontjából.

3. Az igazgató a kirándulás megkezdése előtt legalább 10 nappal megkeresi a legközelebbi vasuti üzletvezetőséget, hogy az előre látható résztvevők számához képest sziveskedjék bizonyos számú III. osztályú kocsit a kiránduló csapat rendelkezésére bocsátani és a helyi vasuti állomáson készenlétbe tartani a megállapított időre. Együttal felhatalmazást kér arra nézve is, hogy a végállomásokon a kocsik lekapcsolhatók és szükség esetén éjjeli szállásul is felhasználhatók legyenek.

4. Az indulás napján a kirándulók, a körülmények szerint az indulás előtt-két órával összegyűlnek az iskola helyiségében, vagy más, az állomáshoz közel eső alkalmas helyen, hol számbavétnak és 5—6-os csapatokra osztva, arravaló tanulók felügyelete alá adatnak. Ugyanekkor a legszükségesebb menetgyakorlatokat is összegyakorolják. A vezető tanulók minden fel- és leszállásnál és általában minden szükséges alkalommal a vezető tanárnak jelentést tartoznak tenni csapatjuk állapotáról, létszámáról stb. Sorba-állásoknál és menetközben is a csapatvezetők mindig kis csapatjuk előtt állanak vagy mennek.

5. Az összes kiadásokat a vezető tanár eszközli s ezekről jegyzéket vezet; végül a kirándulás után ezekről jelentésében elszámol. Az esetleg fennmaradó összeg a kirándulásról hazatérő tanulók között egyenlően felosztandó, vagy a jövő évi kirándulási alaphoz csatolandó. A kísérő tanárok költségeiket önmaguk fedezik s az őket illető napidíj a kirándulás megkezdése után kiadandó.

6. A vezető tanár a kirándulás lefolyásáról jelentést állít össze s ez az iskolai levéltárban helyezendő el, esetleg az iskola értesítőjében közreadandó.

Különfélék.

A VI. kerületi állami főreáliskola testgyakorló köre Bittner József szaktanár ur vezetésével és az ifjúsági zenekar közreműködése mellett márczius 19-én az intézeti tornacsarnokban sikerült házi versenyt rendezett, melynek sorrendje a következő volt: 1. Felvonulás. 2. Szabad gyakorlatok. 3. Csapatnázás: I. csapat: Magas nyújtó, vezetni Grosz József. II. csapat: Vizszintes létra, vezetni Lenkei Lehel. III. csapat: Rudmászás, vezetni Guttmann Izidor. IV. csapat: Kötélugrás, vezetni Kenyeri Rezső. 4. Társas gyakorlatok rövid fabottal. 5. Összetett verseny 2 csoportban (V—VI. oszt. és VII—VIII. oszt.) díjazva: a) magas korlát, b) magas ugrás, c) kötélmászás. 6. Kötélhuzás. 7. Sorakozás. Győztesek kihirdetése. 8. Elvonulás.

A Budapesti III. kerületi Torna- és Vivó-Egylet f. hó 8-án este 7 órakor tartotta meg disztornáját saját helyiségében Tóth István művezető rendezése mellett.

A kiválóan sikerült ünnepélyt igen nagyszámú és válogatott közönség nézte végig s többször zajos tetszéssel jutalmazta a tornászok ügyes és precíz gyakorlatait, a melyek természetesen a művezető szakértelmét és buzgalmát dicsérik. A felvonulás után 25 tornász által bemutatott szabadgyakorlatok igen jól sikerültek, hasonlóképen a csapatnázás is: I. csapat a lovon, II. csapat magas nyújtón, III. csapat a korláton. A nyújtótornázás és magas ugrásból álló összetett versenyben hat versenyző vett részt. Győztes Bernáth János 22 $\frac{1}{2}$ ponttal, második Ruda Győző 22 ponttal, harmadik Schwendtner Mihály 18 ponttal. Első és második ezüst-éremet, harmadik bronz-éremet nyert. Verseny után 12 tornász minta-csapatgyakorlatokat mutatott be buzogánnyal szépen és szabatosan. A mutatványokat három gula zárta be, melyek csinos összetételükkel és biztos kivitelükkel szintén nagyon megnyerték a közönség tetszését.

Végül dr. Stern József szép beszéd kíséretében kiosztotta a győzteseknek a versenydíjakat, meleg elismeréssel szólva Tóth István művezető érdemeiről és ez ünnepélylyel elért sikeréről. S.-V.

Bajnoki vivó-verseny. A Magyar Athletikai Szövetség ez évi bajnoki versenyét május 2., 3. és 4-én tartja meg. A verseny úgy mint eddig, minősítési küzdelemben az eddig megkövetelt 20 pontot 12-re szállították le.

Egy másik ujítása a Szövetségnek az, hogy a melyik zsűritag csak egy küzdelemtől is elmarad, nem vehet többet az ítélkezésben részt, továbbá az, hogy a versenyek minden nap délután öt órakor kezdődnek. Ezzel a hivatalokban levőknek is utat nyit a Szövetség a részvételre.

A Balaton Uszók-Egyesülete e hó elsején tartotta III. rendes közgyűlését, melyen elhatározta, hogy július 27-én Balaton-Füreden nagyszabású nemzetközi uszóversenyt rendez. A tisztikar a következőképen alakult meg. Elnök: dr. Virava János; alelnökök: Krepelka Béla és dr. Greiner Zsigmond; titkár: Zachradnitsky Nándor; kapitány: Gräfl Károly.

Pini traningje. A világhírű vivómester rendkívüli erejét és kitanását rendszeres trainingnek köszöni. Öt órakor reggel felkelve, hat órakor már a katonai akadémián jelenik meg, hol két órán át tanít. A Jockey-Clubban kilencz óráról kezdve két órán át működik és ezután még két magánórát tart. Délután ismét négy órát tölt tanítványaival a katonai akadémián és a Jockey-Clubban. Hét órakor este pedig súlyzókkal és tornaszereinn dolgozik, ezután pedig megfürdik és 1 $\frac{1}{2}$ 10 órakor rendszerint már nyugalomra tér. Minden vivó óra után vagy husz perczig fut a vivóteremben, esetleg az udvaron, hosszú lépésben, erősen hajlitott térdekkal, az utolsó tíz perczen gyorsfutást végezve, mi nézete szerint jó hatással van a tüdőkre és biztos szer az elhízás ellen. S.-V.

Oxford egyetem e hó elején rendezte nagy házi versenyét melyen kitünő eredményeket értek el, részletes eredmény:

I. nap.

1 angol mérf. síkfutás I. E. L. Gay-Roberts 4' 28".
1/4 angol mérf. (handicap) I. E. Y. Bate (25 y. előny) 52 1/5".

1/4 angol mérf. síkfutás I. előfutam: I. T. A. Leach 45 1/5"; II. előfutam: I. L. J. Cornish 51 1/5".

100 y. I. L. J. Cornish 10 1/5 .

100 y. (handicap) I. T. C. Currie (2 3/4 y. hátrány) 11".

Súlydobás. I. W. W. Coe 13.22 m

Távolugrás. I. L. J. Cornish 6.77 cm.

II. nap.

1/2 angol mérf. I. E. L. Gay-Roberts 2' 4 5/8".

Kalapácsdobás I. W. E. B. Henderson 36.85 1/2 cm.

120 y. gátfutás I. R. Lee 17 2/5".

Magasugrás I. W. E. B. Henderson 1.67 1/2 cm.

1/4 angol mérf. (döntő) I. L. W. Cornish 51 2/5".

3 angol mérf. I. R. R. Huyshe 15' 26 3/5".

A Budapesti Torna-Club f. hó 8-án egy rendes tornaóra keretében házi versenyt rendezett.

A versenyek eredményei következők voltak:

I. *Képzettek versenye* (10 széltéb.). I. Kakas Béla 11 7/8 p., 2. Wagner Rud. 11 1/8 p., 3. Mihók Ottó 10 7/8 p.

II. *Haladók versenye* (magas nyújtó). I. Borbély Elemér 11 2/8 p., 2. Weymann Ervin 9 2/8 p.

III. *Kezdeők versenye* (függeszekedés 5 méter). I. Móczán Nándor 6 2/5 mp., 2. Coray Arthur 6 3/5 mp.

IV. *Seniorok kötélhuzási versenye* a párok győztese Müller Hugó, Szimélyi Árpád, Iszer Károly.

V. *Lovas csala* győztes pár, Corray A.—Kakas B. S.-V.

Ruberl és Wahle bécsi uszók, kik jelenleg Amerikában tartózkodnak a New-York Athletic-Club által február 15-én rendezett uszóversenyben szép eredményeket értek el. Egy 400 yardos stafetta-versenyben mindkettő a New-York A. C. négyes csapatában, mely győztes volt, uszott. Ruberl, ki utolsó stafetta volt, a 100 yardot 1' 9 1/5" alatt uszta meg.

A 200 yardos térelőnyben Ruberl (előny nélkül) F. Kiddoy után, kinek 22 mp. előnye volt, lett második.

A 800 yard uszást Wahle nyerte 12:27" alatt 12 yarddal F. A. Wenck előtt, ki Amerika 1 mértf.-es bajnoka.

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

CONTINENTAL-PNEUMATIC

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“-

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
BUDAPEST.